

**VRTCI -
ZAKLJUČEK
Z MAMICAMI
IN BABICAMI
str. 3**

**PORABSKI
DAN - ZA
VSAKŠO
GENERACIJO
NIKA
str. 6-7**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 16. junija 2005 ☼ Leto XV, št. 12

Konsenz med strankami – dobro za manjšine?

»Večina v manjšinskem vprašanju – konsenz med vladnimi in opozicijskimi strankami o manjšinskem zakonu.« To je bil naslov tiskovne konference pred dobrima tednoma, na kateri sta *Attila Mesterházi*, politični državni sekretar Ministrstva za mladino, družino, socialo in enake možnosti, ter *Zsolt Németh*, predsednik parlamentarne komisije za zunanje zadeve, seznanila javnost z rezultati pogajanj med pozicijo in opozicijo v zvezi s spremembo manjšinske zakonodaje.

Poudarila sta, da je prvotni namen spremembe manjšinskega volilnega zakona, da bi se na naslednjih volitvah izognili t. i. etno-biznisu, torej pojavu, da v manjšinske samouprave kandidirajo tudi ljudje, ki niso pripadniki določenih manjšin. Če bo madžarski parlament sprejel sedanji osnutek manjšinskega volilnega zakona, bi lahko na naslednjih manjšinskih volitvah volili le volivci ter na njih bili izvoljeni le kandidati, ki so zapisani v manjšinskem volilnem registru. Po predhodnih pogajanjih in usklajevanjih s predstavniki manjšinskih samouprav bi manjšinske volilne registre sestavila komisija, katere člane bi imenovala državne manjšinske samouprave. Lahko domnevamo, da bi to bili priznani člani določene manjšine, ki dobro poznajo lastno manjšino, govorijo jezik manjšine itd. Nekatere manjšine (predvsem maloštevilne) se kljub temu niso strinjale z manjšinskimi volilnimi registri.

Attila Mesterházi (desno), politični državni sekretar ministrstva za enake možnosti, in Zsolt Németh, predsednik komisije za zunanje zadeve pri skupščini

Najnovejša inačica bi s pravico sestavljanja manjšinskih volilnih registrov pooblastila notarje na občinah, ki so na volitvah tudi predsedniki občinskih volilnih komisij. Volivci, pripadniki manjšin, bi torej pred notarji na občini morali dati izjavo, da se priznavajo kot pripadniki manjšine in prosijo, da jih registrirajo v manjšinskem volilnem registru.

Ob taki praksi se seveda postavlja veliko vprašanj. Če se ozremo po porabskih občinah, lahko ugotovimo, da so vsi notarji madžarske narodnosti, ki ne govorijo ne porabske, ne knjižne slovenske. V kakšnem jeziku bodo to-

rej spraševalni Porabske Slovence? Na podlagi česa bodo ugotavljali, ali je volivec, ki se želi registrirati, res Slovenec? Še večji problem bo to zunaj Porabja.

Drugi faktor takega registriranja je psihološkega značaja. Pripadniki manjšin so imeli v zgodovini zelo slabe izkušnje s popisovanji, registri itd. Na podlagi teh so jih desetkrat izseljevali z območja ob meji, jih preselili v Nemčijo, na Slovaško... Strah pred oblastjo, ki bi jo v tem primeru poosebljal notar, je še zmeraj živa predvsem v starejši generaciji. To potrjuje tudi izjava manjšinskega ombudsmana, *Jenőja Kal-*

tenbacha. Po njegovem bo veliko manjšincev odvrnilo od izjave, da bi morali svojo pripadnost priznati pred uradnikom. Skrbí ga tudi to, da bo zakon priznal ljudi za pripadnike manjšine le na podlagi lastne izjave, brez vsakršne kontrole in jim bo dal na podlagi tega tudi določene pravice. Po njegovem bi tako lahko prišlo do državno (zakonsko) priznanih goljufij. Svoje zadržke v zvezi s takimi manjšinskimi volilnimi registri je izrazil tudi varuh osebnih podatkov, kajti osnutek zakona ne ureja vprašanja, kaj se bo zgodilo z registri po volitvah.

Z nekaterimi ugotovitvami

varuhov se je strinjal tudi predsednik manjšinskega urada *Antal Heizer*, toda po njegovem je konsenz med strankami potreben predpogoj za naslednje manjšinske volitve. Če parlament namreč ne sprejme spremembe tega dvotretjinskega zakona, leta 2006 ne bo manjšinskih volitev.

Kandidate v manjšinske samouprave pa čaka še ena izjava pred notarjem, in sicer o znanju maternega jezika ter poznavanju lastne kulture. S tem bi se seveda lahko strinjali, ampak kako bodo notarji ugotovili, ali kandidat govori oz. kako govori jezik manjšine?

Novost osnutka je tudi v tem, da bi na manjšinskih volitvah lahko volili oziroma bili izvoljeni le madžarski državljani. Pri nekaterih manjšinah na Madžarskem je namreč po zadnjem popisu prebivalstva precej velik odstotek tistih, ki nimajo madžarskega državljanstva. Recimo pri Bolgarih 38 odstotkov, pri Poljaki 48 odstotkov, pri Romunih 33 odstotkov, pri Srbih 26 odstotkov. Ta pojav nam Slovincem ne bo delal težav, kajti odstotek Slovencev na madžarskem brez madžarskega državljanstva je 2,28.

Po predsedniku manjšinskega urada je v osnutku pomembna tudi sprememba finansiranja, po kateri naj bi bile državne manjšinske samouprave financirane neposredno iz proračuna, s tem bi se lahko izognili polletnim zamudam pri dosedanjih praksah.

Marijana Sukič

Sombotel: druga mednarodna konferenca o prometu

RENESANSA CESTNIH POVEZAV OB NEKDANJI JANTARNI POTI

»Temeljni interes gospodarstva Zahodne prekodonske regije je njena organska povezanost z domačim in mednarodnim prometnim omrežjem... Z izgradnjo gospodarske osi in prometnega koridorja sever-jug soglašajo politiki in prometni strokovnjaki vseh treh držav,« je župan Sombotela dr. György Ipkovits napisal v pismu sloven-

denarja je zagotovljen iz evropskih strukturnih skladov, ker so načrti usklajeni z evropsko prometno strategijo. Letos se začnejo priprave na prvo etapo hitre ceste M86-M9. Najprej bo na vrsti obvoznica okoli Csorne. Ta del sodi trenutno med najbolj obremenjene zaradi povečanja prometa, kar naj bi bila posledica večjega gospodarskega sodelo-

Na prvi in drugi konferenci so namenili tudi posebno pozornost železniškim povezavam. Tako želijo iz industrijskih obratov na Slovaškem povečati prevoz po železnici v Luko Koper. Spodobitvijo železniške proge Dunaj – Sopron – Sombotel – Gradec bo večji promet tudi iz Avstrije. Zato naj bi čimprej začeli z elektrifikacijo večjega dela železniških prog, tudi proti Sloveniji oziroma Hodošu, na slovenski strani pa do Pragerskega. Tomaž Martin Jamnik, predstavnik Luke Koper, je govoril o prevozu še večjega števila osebnih avtomobilov po železnici, na kar so v koprskem pristanišču pripravljeni, saj imajo prostor kar za 40 tisoč avtomobilov.

Konferenco zelo ugodno ocenjuje tudi slovenski veleposlanik na Madžarskem Andrej Gerenčer, ki poudarja tako pomen cestnih kot železniških povezav. »Če bo Slovenija do leta 2008 izpeljala avtocestni program do meje, potem bo nastala povezava z madžarskim cestnim omrežjem oziroma bo povezan peti koridor.« O pobudi za konferenco pa, da je župan Sombotela pravi čas zaznal, kako pomembne so dobre povezave v tem delu Evrope.

V skupni Izjavi so v deseto točko napisali: »Udeleženci konference prosijo delovno skupino za promet, ki je bila ustanovljena za razvoj prometne osi sever-jug, naj o rezultatih posvetovalna informira nacionalne vlade, Evropski parlament in Svet regij, da bi se investicija v prometno povezavo, ki predstavlja hrbenico jantarske ceste tretjega tisočletja, v letih 2007 – 2015 realizirala iz Kohezijskega sklada, cestni in železniški dopolnilni odseki regionalnega pomena pa v letih 2007 – 2015 iz Strukturnega sklada.«

eR

skemu veleposlaniku na Madžarskem Andreju Gerenčerju lani novembra, pred prvo mednarodno konferenco Jantarna cesta tretjega tisočletja brez carinskih meja. Pred kratkim je bila v Sombotelu druga mednarodna konferenca o prometnih povezavah med Slovaško, Madžarsko in Slovenijo, ki se je od prve razlikovala zlasti po predstavitvi konkretnih načrtov, ki jih ima Madžarska v tem delu države, pa tudi o predvidevanjih na Slovaškem in v Sloveniji.

Skupna vsem razpravam je bila ugotovitev, da je od prometnih povezav, cestnih, železniških in letalskih, v veliki meri odvisno, kakšen bo gospodarski razvoj v tem delu Evrope. Minister Péter Kiss je poudaril, da pri prometnih povezavah gre za zelo pomembno vprašanje madžarskega razvoja. Zato je vlada sprejela sklep o sedemindvajsetih velikih razvojnih programih. Del

vanja in povezovanja. Rečeno je bilo, da bo Madžarska v urejanje prometnih povezav vložila 200 milijard forintov. Jenő Rácskay, namestnik vodje glavnega oddelka ministrstva za gospodarstvo in promet, je poudaril, da na ta način želi Madžarska zagotoviti »renesanso cestnih povezav v tem delu države.« Zlasti zaradi gospodarskega razvoja, kjer ima najvidnejše mesto avtomobilska in z njo povezana industrija. Denimo gradnja tovarne avtomobilskih gum v Tatabányi – 150 milijonov evrov – pa nova avtomobilska tovarna (KIA) na Slovaškem. Zanimariti pa ne kaže tudi, da je od sodobnih prometnih povezav v veliki meri odvisen razvoj turizma, zato naj bi kar največ tovarna prepeljali po železnici, ceste pa namenili za varno in hitro potovanje z osebnimi vozili. Kje so časi brezskrbne vožnje med Körmendom in Sombotelom, nič manj prometa pa ni tudi proti Gyóru.

Živeti skupaj – po evropsko

S tem naslovom so 31. maja organizirali v Budimpešti na Uradu za narodne in etnične manjšine znanstveno in manjšinskopolitotno konferenco ob 70. rojstnem dnevu dr. Ferenc Hajósa, prvega slovenskega veleposlanika na Madžarskem. Ferenc Hajós je pripravil pravno podlago za dvojezično poslovanje na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji. Sodeloval je pri sestavljanju madžarsko-slovenskega manjšinskega sporazuma. Sedaj zastopa svojo državo v eni od delovnih skupin Sveta Evrope.

Slavljenec dr. Ferenc Hajós in tajnica Društva madžarsko-slovenskega prijateljstva Eva Terplan

Na znanstveni konferenci, ki jo je organiziralo Društvo madžarsko-slovenskega prijateljstva, je predsednik manjšinskega urada Antal Heizer navzoče seznanil s konsenzom med pozicijo in opozicijo v zvezi s spremembo manjšinskega in volilnega zakona. Zolt Németh, predsednik komisije za zunanje zadeve pri madžarskem parlamentu, je govoril o povezanosti manjšinske zaščite in nacionalne politike, univerzitetni profesor Imre Pozsgay pa predaval o odnosu manjšin in večinskih narodov v srednji Evropi. Sedanji slovenski veleposlanik v Budimpešti je pregledal razvoj stikov manjšin s svojimi maticami ob slovensko-madžarski meji.

Erika Kóles-Kiss, podpredsednica Državne slovenske samouprave, je predstavila pravni položaj Slovencev na Madžarskem ter uveljavljanje manjšinskih pravic v vsakodnevem življenju, za enako temo v primeru prekmurskih Madžarov se je odločil dr. László Göncz, direktor Zavoda za kulturo madžarske narodnosti. Univerzitetni docent dr. Gáspár Biró je govoril o manjšinski zaščiti s splošnega vidika.

Soorganizatorji in donatorji konference so bili Državna slovenska samouprava, Urad za narodne in etnične manjšine in Urad za zamejske Madžare.

Dr. András Bertalan Székely
podpredsednik Društva madžarsko-slovenskega prijateljstva

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz
Od ponedeljka do sobote
od 16. do 17. vöre,
v nedelo
od 12. do 14. vöre.

Vrtci – zaključek z mamicami in babicami

V organizaciji Vrtca v Murški Soboti (do lanskega šolskega leta v soorganizaciji Zavoda za šolstvo R Slovenije OE Murska Sobotica) vrtci v Porabji že ausmo leto leko dobijo strokovno pomoč. Vzgojiteljica Frida Cör od začetka odi včit male mlajše v Števanovce pa v Monošter, Jadranka Casar že peto leto v Sakalauvce pa v Slovensko ves, Helena Drk pa tretjo leto na Go-

vrtcov, med njimi seničkoga, gde smo se pogučavali z vzgojiteljico Heleno Drk, stera je prišla delat na Senik na prošnjo ravnatelja pa zatok, ka go delo z deco preveč veseli.

• *Kak se dajo aktivizirati mlajši? Ali majo volo delati z vami v slovenskoj rejči?*

»No, otroci pridejo zraven predvsem zaradi tega, ker se prinese dosta različnoga materiala. Material je tista

• *Ali vam je ležej delati z mlajši kak pred trejmi lejti, gda ste čisto na nauvo začnili pri nas?*

»To sploh ni primerljivo, normalno. Prvo leto, ko si prišel, si prišel z enimi idejami, kak je lepo poučevati slovenščino. Danes mi je to veliko lažje početi, zato ker tudi razumem otroke, starši so me sprejeli, treba si je napraviti eno mesto, kamor prihajaš, pa ko te sprejmejo, te lažje delaš svoje delo. Tudi domače vzgojiteljice so me sprejele, tak ka se počutim zelo lepo v vašem vrtcu na Gornjem Seniku.«

• *Od kojste se učili, kakšne teme ste meli z mlajši v šalskom leti 2004/2005? Kak učite, delate z mlajši?*

»Letos smo v glavnem spoznavali naravo, okolico. Na primer, jeseni smo meli drevo z barvami, poimenovali smo drevesa pa vse barve, ki smo jih jeseni opazovali. V zimskem času smo drevo opazovali, ko je bilo golo pa tudi z vsemi čari, kar jih zima prinese, sneg, sneženi mož, vse to smo obravnavali. Zdaj v spomladanskem času smo pa pretežno prišli na spomladanske rožice, barve, poimenovanje delov rožic, imena rožic, na koncu, zdaj gda smo zaključili, so pa bile travniške rožice. Tudi sam zaključek našega srečanja je bil posvečen temu, da so otroci pripravili za mame eno travniško rožico kot eno broško za spomin na našo celoletno delo.«

• *Z veseljem ste se hvalili, ka so mame, babice velkom številu prišle na zaključek.*

»No, te tri lejta, ko prihajam na Gornji Senik, je število skaus takšno. Prihajajo vedno in tau mi da vedeti, ka so tudi starši zadovoljni z našim delom, ker sicer se ne bi odzvali našemu vabilu. Vedno pridejo skoraj od vseh otrok, če ne starši pa stari starši.«

• *Starške vašo delo dobro leko poznajo, leko ma pomagajo, vej pa mlajši do-*

mau nosijo v irkaj, od koj se učijo.

»No, navodila smo njim tudi zdaj na zaključku dali. Otroci

se mi zdi, ka me pomlajuje. Še vedno se v sebi počutim zelo mlado, kljub letom, ki jih že imam.«

Frida Cör v Monoštri

imajo delovne lističe pa so stam deklamacije, pesmice, vse stvari, in če si vzamejo starši čas, zdaj ob koncu leta, otroci domov prinesejo te delovne lističe, lahko se sami naučijo tiste deklamacije pa z njimi ponavljajo,

• *Kak ste zadovoljni s svojim delom, kak se vam je posrečilo opraviti delo, ka ste si ga zadali v letošnjem šolskom leti?*

»Mislim, da bi morala zadovoljna odhajati, zaključiti to šolsko leto. Je pa odvisno od

Mame, vzgojiteljice in malčki v Števanovcih.

istočasno se pa tudi slovenski jezik sami učijo ob tem.«

• *Vi furt z velikim veseljem opravate svoje delo, dobro vidim?*

»Imam 31-letno delovno dobo. Vseh 31 let opravljam delo vzgojiteljice v različnih vrtcih v Murški Soboti, sicer sem bila tudi vzgojiteljica v bolnišnici nekaj časa. Tako da imam različne izkušnje. Delo z otroki je prijetno, opravljam ga z veseljem, pa

vsakšnega posameznika. Tam, kjer so tudi starši pripravljeni več delati, tisti otroci odnesejo več od tega, ka njim ponudimo. Kje pa otrok doma nima podpore v slovenskem jeziku, je pa rezultat seveda manjši. V kolektivu samem pa je vzgojiteljico Ireno zamenjala mlada vzgojiteljica Kristina, ki se tudi trudi. Upam, ka bodo rezultati vidni naprej.«

Klara Fodor

Helena Drk na Gorenjem Seniku

rejnji Senik. V šalskoj leti 2004/2005 so vzgojiteljice svoje delo začnile 26. oktobra pa so zgotovile 7. junuša. Mlajši vsakdo drugo srejo majo priliko se srečati z vzgojiteljicami, stere se na Seniki pet vör, v Sakaluvci pa v Monoštri skur dve vöre, v Slovenski vesi pa v Števanovci prejk dve vöre leko spravljajo z mlajšimi v slovenskoj rejči. Slejdjen den majo zaključek, gda vzgojiteljice posaba pozovejo vse stariše, stare stariše, naj sami tü vidijo, deca kak dela, kak se drži do slovenskoga djezika, ali z radošjo odgovardja ali se truci da. Tau je najbola veseli den, mlajši kuman čakajo stariše, stariške pa stiskavajo svoje prdjiške, kak de pa baug delalo „mojo dejte“. Na konci so pa vsi srečni, najbola pa same vzgojiteljice, ka deca z dobrim delom svedoči, ka tau, nej leko, poslanstvo dobro opravljajo. Te den smo goraziskali več

podlaga, ki otroke pritegne in preko tega materiala ozioroma same igre, ka prinese mo, njim posredujemo besede za posamezna igrala ali pa tudi spoznavamo otrokovo telo, okolico. Otroci preko igre spoznavajo slovenski jezik, kolikor se da. So pa pripravljeni sodelovati vsekakor.«

• *Vam pomaga pri deli, ka vejte prekmursko narečje, ka gončite po domanjom?*

»Ja, vsekakor je baugše včasik povedati v prekmurščini, ker so otroku istočasno bližje, te bolj razmi, kak če uporablaš čisto slovenščino. V primeru, ko želimo jezik poučevati, pa vsekakor moramo pravilno, pravi slovenski izraz uporabljati pri svojem delu. Za pogovore med igro pa vsekakor v domačem jeziku lahko, ker tudi pri svojem delu v vrtcu v Murški Soboti si otroku bližje, če se pogovarjaš v njegovem pogovornem jeziku.«

Pesem ne pozna meja

Z velikim veseljem smo pevci MePZ Avgust Pavel sprejeli vabilo od Društva vinarov Goričko in MPZ Goričko na 37. revijo *Pesem ne pozna meja*. Prireditev je bila 28. maja v prekmurski prestolnici, v Murski Soboti.

Vročina je bila velika, grobo so kūrili tam zgoraj, gda smo iz autobusa stopili pri soboški šoli. Toplo nam je bilo pri srci tō, ker so nas že čakali naši prijatelji, gostitelji in so nas s toplimi prijateljskimi rečami pozdravili. Pevci smo vsigdar veseli, gdekoli se dobimo.

MePZ Avgust Pavel že vrsto let sodeluje na vsakoletnem pevskem srečanju zamejski in slovenski zborov. Pesem ne pozna meja. Letos je bilo 9 zborov. Na tou revijo se že ceilo leto redno pripravljamo. Vsakšo leto dobimo eno skupno pesem, štero se moramo navčiti. Letos smo mešani zbori vkūper spojevali prekmursko narodno v priredbi Matije Tomca *Teče mi vodica*. Združene mešane zore je vodila Marija Trifus, pri skupni pesmi moški zborov sta bila dirigenta Jožef Slavček in Dominik Hudl. Za-

ključno pesem *Vstajenje Primorske* je dirigiral Marij Pavlica. Gda se zaključna pesem zapoje, publika gori stane, zato ka se ta pesem šteje za primorsko himno. Publika s ploskanjem plače vse naše trude, takrat pozabimo na vaje, na duge vore, gda se včimo, in nam se zopet obogatita srce in duša. Našim gostiteljem se iz srca zahvalimo in upamo, da mo še mnogokrat skupaj spejvali. Hvala Slovenski zvezi tō, ka so nam potne stroške pokrili. Dragi pevci in pečke, nasvidenje drugo leto!

Vera Gašpar

Koncert pri sv. Ani v Boreči

»Spet kliče nas venčani maj!« Že leta pa leta odimo k našim sosedom v Borečo k kapeji sv. Ane na koncert, da bi majsko gospo Mater Božjo tak počastili. Letošnji koncert je bio 29. maja, na njem je naš senički zbor tō spejvo.

Gledalci in mladi pevci na koncertu pri sv. Ani

Vrejmjen je lepo bilo, celo preveč vroče. Organizatorji so poskrbeli, da smo nastopajoči leko v senci kapeje sv. Ane zapeli. Lepe Marijine pesmi smo leko čuli. Deca so peli tak lepo kak mali angelčki, vsakšo leto so baugši. Krasna je cerkev tō in čista njena okolica. Sredi gozda stoji, okrog je tišina pa dober zrak. Vse je urejeno, vse to hvali tam živeče, pridne lidi. Če smo mogoči, vsako leto pridemo pa se malo okrepcimo v duši. Telesno nas tō bogato okrepcijo naši gostitelji.

Lepa hvala Cirilu Kozaru in vsem organizatorom za duševno bogato srečanje.

Vera Gašpar

Senički ljudski pevci na medobčinski reviji

28. maja so se ljudski pevci z Gornjega Senika udeležili medobčinske revije pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž v Črenšovcih. Srečanje je potekalo pod naslovom *Pozdravljam te, cvetoči maj!* Za medobčinsko srečanje so bili izbrani na občinski reviji, ki je bila v Šalovcih. Tudi na tokratnem srečanju jih je strokovna komisija – dr. Igor Cvetko, Rajko Stupar, Robert Gabor – pohvalila, čeprav so pevke in pevci tisti dan imeli za sabo že en nastop z mešanim pevskim zborom. Namreč vsi člani skupine ljudskih pevcev, ki jih vodi Vera Gašpar, so hkrati tudi člani MePZ Avgust Pavel. Njihov namen je ohraniti stare porabske pesmi, kar je še posebej za pohvaliti, kajti gre za mlade ljudi.

V.G.

Znauvič smo se srečali

Društvo porabskih slovenskih upokojencev že od 1996. leta redno dela, mammo vsakšo leto več programov. Pa kak društvo – štero merkajo na birovi – mammo svoj statut (alapszabály), v šterom med drugim pišemo, ka vsakšo leto moramo držati ednok občni zbor (közgyűlés). Občni zbor na konci leta šegau mammo držati, gde se odlaučimo za načrt dela za drugo leto, odlaučimo se, kakše programe mo meli prihodnje leto. Tau tū moramo etakšoga ipa pred očami meti, ka za programe, ka si predse postavimo, mo meli zadosta pejnaz ali nej. Do tejsa mau smo solidne, depa leko povejmo bogate programe meli, pa smo k tomi zavole pejnaz sprajli tū, pa sami smo tū vcūj plačali.

26. maja 2005 – po našom letošnjom načrti – smo držali srečanje v Varaši, v Monoštri, v kulturnom domi. Na program smo pripravili zdravstveno predavanje, pa kratke skeč od Gledališke družine Nindrik-indrik.

Zdravstveno predavanje je nam držala dr. Klara Szecsei, štera je prišla iz Vojvodine, žive v Varaši, službo pa ma v Murskoj Soboti, v rakičanski špitalaj. Ma pa v Slovenskom domi, v varaši privatno zdravniško ordinacijo, gde se leko betežniki pri nej glasijo na pregled. Slovenski jezik dobro razmej, pa vse več ga guči tū. Doktorca je svojo predavanje tak vkūp postavila, ka je nej od betegov gučala, liki bola od toga, kak je te, gda človek stari grata pa mora misliti na tau, ka je življenje nej vekivečno. Upokojenci, ki so tau predavanje poslušali, so buma zadobili nika takšoga, ka so sami v svoji misli, v svojoj čutenji znali, samo ka je padarkinja v tejm nji zdaj potrdila. Etak je pa nej bilau čudno, ka med navzaučimi 115 upokojenci so taši tō bili, steri so se buma skunzili. Nej je tau bio cilj, da bi se ljudje žalostili na srečanju, depa tau moramo prevedieti, ka je našo človeško – kratko – življenje etakšo tū.

Po predvanji smo nika bole veseloga doživeli s skečom, ka so ga nam naprej dale članice Nindrik-indrik. Etak je pa naša publika nazaj spadnila v dobro volau. Po tistom smo se sprajli na dvor v varaškom kulturnom domi, gde je že nas čakala dobra slovenska muzika, štero je nam cejli dvecerek pa večer služo naš Djančko (Feri Šulič) z Gornjega Senika.

Pri prireditvi je nam dosta na pomauč bila Slovenska zveza, Klara Fodor pa Gyöngyi Bajzek. Brez plačila smo dobili mesto v varaškom kulturnom domi, ki ga vodi Erika Fuisz Szepesi, ki je s svojo prijaznostjo tū polepsela našo srečanje.

Irena Barber

predsednica upokojencev

Izlet v Slovenijo

Slovenski Zavod za šolstvo je letos poskrbel za čudovit tridnevni izlet na Gorenjsko za učence porabskih šol, ki se učijo slovensko. Z veseljem smo se prijavi. Zjutraj, 26. maja, sta nas dva avtobusa pobrala na postajah v Sakalovcih, Monoštru, Gornjem in Dolnjem Seniku ... Skupaj nas je bilo okrog 90. Gimnazijci smo bili v

peljali na Bled. Ogledali smo si Blejsko jezero, s čolnom smo se peljali do majhnega otoka, kjer stoji cerkva Marijinega vnebovzeta. Zaželeli smo si nekaj in potegnili zvon. Saj se bo takrat po ljudskem verovanju želja uresničila! Z otoka je bil lep razgled na blejski grad na vrhu skale. Potem smo se napotili k slapu Sa-

Naslednji dan smo se zbudili ob sedmih. Po zajtrku smo se odpravili na pot. Ta dan smo si ogledali veliko naravnih znamenitosti. Povzpeli smo se na Vrščic. Na pohodu v Triglavskem narodnem parku smo se srečali z lepimi rožami – zoisovo zvončnico, triglavskim sviščem, kratkodlakavo popkoreso itd. Bili smo tudi v Trentarskem muzeju, kjer smo si ogledali čudoviti film, pa vzeli nekaj turističnih prospektov o Sloveniji. Popoldne smo si ogledali Tolminska korita. Videli smo tudi Hudičev most. O tem mostu je vodič povedal zgodbo, in sicer domačini so si želeli zgraditi most nad prepadom, toda je bilo to težko narediti, zato so prosili hudiča za pomoč. Ta pa je postavil pogoj, da bo prva živa duša, ki bo šla čez most, njegova. Ljudje so dolgo premišljevali in so poslali psa. Izpolnili so hudičev pogoj in dobili most. Zato so most poimenovali Hudičev. Zvečer smo se odpeljali v Cerkno. V hotelu so imeli bazen in smo se z veseljem kopali.

Tretji dan smo obiskali partizansko bolnišnico Franja. Vodič nam je veliko povedal o tej bolnišnici. Delovala je med drugo svetovno vojno. Bila je dobro skrita med dvema gorama, pokrivali so jo s svežimi drevesnimi vejami, da je ne opazijo sovražna letala. Ranjence so pobirali z jase, zavezali so jim oči in po vodi odpeljali v bolnišnico. Bolnišnica je imela tudi svojo elektrarno. Bilo je zelo zanimivo. Nato smo imeli kosilo v Cerknem. Po kosilu nas je čakala pot domov. Med potjo smo se zelo veliko pogovarjali, igrali na telefonu. Zvečer, nekje ob pol sedmih, smo prispeli v Porabje. Izlet je bil zelo zanimiv in poučen. Prvi dan je bil najboljši. Najlepša hvala vsem, ki so organizirali ta izlet!

Dijaki gimnazije Monošter

Bled – biser Slovenije

drugem avtobusu skupaj z učenci iz gornjesenjske šole. Spremljal nas je učitelj Zoltan Majcan.

Prečkali smo mejni prehod Gornji Senik-Martinje. Imeli smo dolgo vožnjo. Potovali smo skozi Mursko Soboto, Maribor, Celje in Kranj. Imeli smo kratke, petminutne postanke. Še ta dan smo se

vice. Slap je bil ograjen, zato smo ga zelo težko fotografirali. Drugače je bil pogled na slap imeniten. Nato smo se odpeljali proti Bohinju. V turističnem centru smo se malo odpočili, saj smo imeli pol ure prostega časa. Po počitku smo obiskali Prešernovo rojstno hišo v Vrbi. Nato smo šli v Vintgar. Veliko smo slikali. Bilo je čudovito. Še enkrat bi radi šli tja. Pogovarjali smo se tudi o tem, da bi z veseljem živeli v tej pokrajini. Tudi to bi radi omenili, da je bila povsod zelo čista voda. Zvečer smo šli v Kranjsko Goro, kjer smo imeli prvi dan prenočišče. Škoda, da nismo dobili kake slovenske narodne jedi za večerjo.

Pod lipo v Vrbi

Limona in česen

Nemški zdravnik, Dr. H. H., ki ni želel, da bi njegovo ime omenila v časopisu, prihaja večkrat na Madžarsko. Povedal mi je zelo učinkovit recept, ki pospešuje krvni pretok tako glavnega ožilja kakor tudi perifernega, kapilarnega ožilja. Spoznala sem ga v termalnem kopališču Bük, ko me je ogovoril, mi povedal, da je zdravnik in me vprašal, zakaj ne morem stopiti na nogo. Pred leti sem imela mučne, nečloveške bolečine v nogah, nisem mogla prehoditi niti deset metrov brez tega, da bi si vsaj pet minut ne masirala noge. Pozneje je bilo še slabše. Noga me je bolela že tudi takrat, ko sem sedela in sem imela čevlje na nogah. In danes nimam več nobenih bolečin, lahko hodim peš celo po deset kilometrov. Gospod doktor je predpostavljaj, da imam zoženo ožilje v nogah, ker sem mu povedala, da sem nekoč dvajset let intenzivno kadila. Predlagal mi je naslednji recept:

«Vzemite šest limon in trideset česnovih strokov (fokhagymagerezdet), in vse skupaj narežite na majhne koščke. Limone operite temeljito, ker mora biti tudi lupina zraven. Odstranite pa semena. Dolijte liter vode in vse skupaj zmešajte z mešalnikom. Nato dajte na štedilnik in prekuhajte, torej počakajte, da enkrat zavre. Samo enkrat in potem to maso prepasirajte. Tekočino nalijte v steklenico. Dva tedna spijte vsak dan pred kosilom ali pred večerjo po en likerski kozarček te tekočine, nato pa imejte teden odmora. Nadaljujte s to kuro še dva tedna enako, kot prej.»

Gospod doktor predlaga, da to kuro ponovimo vsako leto, v hujšem primeru že čez pol leta. Bolj pogosto ne bi bilo smotno. Pravi, da je to dobro naravno zdravilo za vse bolezni, ker je neoviran krvni pretok temeljni pogoj za zdravo delovanje organizma. To zdravilo dobesedno opere vse usedline na stenah ožilja. Neki pacienti so baje predlagali ta recept. Ona bi bila morala biti operirana na koronarni arteriji zaradi zamašitve žile. Tri mesece je morala čakati na operacijo in se je med tem časom javila pri teh zdravnikih, specialistih naravnega zdravljenja, ki so ji predlagali, naj poskusi to kuro, kajti s tem ne bo zgubila nič, ta tekočina nima nobenih stranskih učinkov. Summa summarum, gospa je ozdravela brez operacije, kajti na ponovni preiskavi so zdravniki za notranje bolezni ugotovili kontraindikacijo za operacijo.

Suzana Guoth

OD SLOVENIJE...

Zasedanje parlamentarne skupščine NATO

V Ljubljani se je s pozivom k tesnejšim transatlantskim odnosom končalo petdnevno spomladansko zasedanje Parlamentarne skupščine NATO, ki se ga je udeležil tudi generalni sekretar zavezništva Jaap de Hoop Scheffer. De Hoop Scheffer je bil tudi na uradnem obisku v Sloveniji ter se srečal s premierom Janšo, predsednikom Janezom Drnovškom in predsednikom DZ Cukjatiem.

Janša na forumu v Wachau

Slovenski premier Janez Janša se je na povabilo avstrijskega kanclerja Wolfganga Schüssla udeležil tradicionalnega evropskega foruma v Wachau, kjer je nastopil kot glavni govornik. V govoru je poudaril pomen evropske perspektive za države Jugovzhodne Evrope. Ob robu foruma sta se Janša in Schüssel sestala tudi na dvostranskem delovnem srečanju. Med drugim sta govorila o položaju slovenske manjšine v Avstriji.

Kršitve se ponavljajo

Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiju predal letno poročilo za lansko leto, predstavil pa ga je tudi javnosti. V desetem, "jubilejnem" poročilu ugotavlja, da s stanjem na področju varovanja človekovih pravic Slovenija še vedno ne more biti zadovoljna, saj se nekateri problemi kljub opozorilom varuha kar naprej ponavljajo. Med slednje sodijo problemi z državljanstvom in denacionalizacijo. Ombudsman je znova opozoril predvsem na dolgotrajne sodne postopke in sojenje v razumnem roku, zaostanke pri reševanju upravnih sporov na prvi in drugi stopnji in neprijazen odnos do uporabnikov storitev. V letu 2004 je bilo tako skupaj odprtih 2631 zadev, kar je za 4,5 odstotka manj kot v letu 2003, skoraj tretjina vseh zadev pa je sodila na področje sodnih in policijskih postopkov.

Porabski dan – za vsakšno generacijo nika

Letošnji Porabski den je Zveza Slovencev organizirala 29. maja v Slovenski vesi z malo ovakšim konceptom kakor do tejamau. Porabski dnevi so prejšnja leta držali dva dneva, prvi den so bili kakšni športni programi, vaše igre, drugi den pa kulturni program, na katerem so gorstaupile domače skupine pa skupine iz Slovenije. Letos se je pa predsedstvo Zveze tak odlašilo, naj bau samo eden den, dapa naj baujo takši programi, steri do zanimali

menške tō. Zazranka v desetj vōri sta na nogometnom igrišču že stali dve gornafudnji igrali, stere mlajši trno radi majo. Poednomso se leko čujskali, kelko so se steli, v drugom so leko nogomet špilali, dapa tak, ka so privezeni bili. Če smo je malo gledali, smo vidli, kelko energije majo tej mali, vej se njim pa nej vnauzalo desetkrat-dvajstkrat goraplejditi na grad, da bi se po tistim leko po mekom dola-počujsnili. Redno sta morali delati dve vzgojiteljici iz

Zošficani stari podje

Med tejm cajtom, ka so mlajši v senci delali, so stari podje na igrišču švicali, vej pa je do teiga mau na tau nedelo bilau najbolje vrauč. Špilala sta se dva čapata (ekipi) z Gorenjoga Senika,

njesenčarge, druga je bila združena ekipa Verica-Cepinci, tretja druga ekipa z Gornjega Senika, štrta pa ekipa iz Slovenske vesi.

Plesali so mali pa velki

Kulturni program v velkom šatori je bilo vküppostavljen iz programa folklorni skupin. Nejsmo bili nevoščeni folkloristom, gda smo vidli, kelko spodnji tikel majo na sebi v vročini. Dapa nji je tau nej mautilo, veselo so zaplesali pa djuvkali, najbolje folkloristi kulturnoga društva Sveta Trojica iz vesi Sveta Trojica v Slovenskih Goricaj. Korajžno so pa plesali pa popejvali mali folkloristi iz

Kristjan Borovšak in Aleksandra Gyeček

stari podje iz Slovenske vesi pa „cejla ves“ iz Andovec. Kak dobro je pri nogometi tō vōprišlo, kelko lidi žive po vasaj. Gorenji Senik, kak najvejša slovenska ves je najšla pojbe za dve ekipe,

števanovske pa gorenjeseničke šaule tō. Vidi se, ka z njimi delajo dobri strokovnjaki, Marija Rituper iz M. Sobote pa Martina Tratnjek z Razkrižja. Mali glasbeniki slovenske

Folkloristi iz Svete Trojice

več generacij. Tak sta sodelavki Zveze Klara Fodor pa Gyöngyi Bajzek rejsan takšen program vküppostavile za te den, ka je vsakši leko nika najšo zase.

Veseli mlašeci obrazi

Srečno naključje (včeten), dapa ranč te den je bilo svetovni den mlajšov, zatok so organizatorji mislili na naj-

Murske Sobote (teta Jadranka pa teta Zlatka) tō, ka je okauli mali staulov vsigdar puno mlajšov bilau. Redli so babe, kurate, včelice..., dapa nej samo mali, liki mamice pa babice tō. Zatau, ka bi mlajši iz drugi vasic tō leko prišli, se je pobirgala Zveza, stera je s kombijom dala mlajše vküppvoziti.

Flajsne mlašeče roke

Sto je sto, je leko sprobo, kak zna strejlati

Andovčani so pa morali celau pojbe na pausadbo vzeti iz Cepince. Tau se je na njini igri vidlo tō, vej jim je pa samo en gol falu, pa bi prvi gratali. Tak so pa z baukso razliko v golaj gvinili Gore-

glasbene šaule na Gorenjom Seniki so gorstaupili pod vodstvom profesorja Kristjana Borovšaka. Najbole so ploskali ljudje Aleksandri Gyeček, stera ma trno lejpi glas pa je ob spremljavi

Porabski dan – za vsakšo generacijo nika

svojega profesorja sporejva-
la pesem »Rasi, rasi rožica«.
Pred kulturnim programom
je predsednik Zveze Slove-
ncv na Madžarskem prej-
dau priznanje »Za Porabje«,
stero vsakšno leto podeli
predsedstvo tistim, steri se
trudijo za porabsko kulturo,
za materno rejč. Letos so tau
priznanje dobili *Aranka
Schwarcz* iz Varaša pa za-
konski par *Margita pa Jožef*

prejk slovenske penzioniste
v Varaši, dela pa pri vogr-
skom društvu penzionistov
tō. Zakonski par Margita in
Jožef Gyeček že od mlašeči
lejt dela v raznij skupinaj,
najprva pri Šaulskoj folk-
lori, po tistim v velkoj folk-
lori. Obadva spejvata pri
Mešanem pevskem zbori
Avgust Pavel. Od začetka sta
pa člana skupine ljudski
pevcov v domanjoj vesi tō.

Múva sva pa dober pörkölt sküjala –
pravita küjara iz Sombotela

Zmagovalna ekipa iz Budimpešte v pogovoru z
Milanom Zrinskim

Gyeček z Gorenjoga Senika.
Aranka Schwarcz že od za-
četka popejva pri varaški
ljudski pevčaji, ona je bila ti-
sta, stera je dala idejo, naj ta
skupina začne delati. Dugo
lejt je delala pri Gledališkoj
držini Nindrik-Indrik tō.
Kak penzionistka pa ma

županije Antala Nagya.

Flajnsni küjarge

Najbole korajžni program
se je pa popodnevna kaulek
štrte vöre začno. Küjarske
ekipe so koman čakale, naj
njim Klara razdeli vse, ka je

za dober pörkölt (golaž)
potrejbno. Ništerne so pa bi-
le tak prebrisane, ka so si
zatok vsikšefejele začimbe
s sebov prinesle, ka ja bi njini
pörkölt najbolje žmani bijo.
Osem ognjov je gorelo, nad
njimi je osem kotlov čakalo
na lük, mesau, papriko...
Kelko ekip, teklo fele. Žen-
ske iz Stanjevec so mele tak
lepau pripravljene sto, ka ga
vendrik doma nejmajo, gda
küjajo. Ekipa iz Selnice ob
Dravi je poleg küjanja eške
pekla tō. Pa vejte, ka? Poga-
če v pepeli. Gda so se spekle,
smo je tak brz raznok zno-
sili, kak če bi je v Müro ličili.
Gorenjesenčarge so malo
zamidili, dapa vidlo se je, ka
je njini glavni küjar mesar
po meštirji, ka je tak brz na
falačke zrezu mesau, ka se je
vse kadilo. Pri Andovčani je

Na konci smo pa te zvedli, ka
se njim je splačalo. Najbole
veselo je te bilau, gda je
vküpstano priložnostni an-
sambel. Harmonikarji so bi-
li s Štajerske pa Goričkoga,
trompetaš pa poslanec iz
Slovenije gospod Džuban.
Popejvali so pa tisti, steri so
volau meli za tau. Milan
Zrinski, steri je cejli pro-
gram vodo, je spitavo küja-
re za njine skrivnosti.
Kaulek šeste vöre so se go-
laži sküjali, te se je začnlo
težko delo za komisijo, stero
je vodo küjarski mojster
Branko Časar iz Murske So-
bote. Gledali so farbo, zma,
kak golaž vögleda. Nejsu
meli léko delo, dapa na kon-
ci so se dun odlaučili. Prvo
mesto so dobili Peštarge,
stere je vodo Feri Hanžek.
Tak vögleda, ka v Pešti vse

Priložnostni ansambel

mogo sam župan küjati,
dapa vidlo se je, ka ma žena,
tašča pa andovske dekle re-
dno znajo pod rokau delati.
Ekipa iz Gornjih Petrovec je
te den že drugič napunila
koteu. Najprva so sküjali ki-
sejlo župo, stero so vöra-
zedlili tistim, steri so go steli
kaušati. Sombotelčane si
leko že od daleč spozno,
gnaki förtok pa vecelejg
(ruto) so meli pa so vsigdar
pripravljene bili za kakšen
hejc. Slovenci iz Mosonma-
gyaróvára so pa že zazranka
rano prišli, ka bi si leko do-
bro mesto najšli. Peštarge
so trno dosta nej gučali, bo-
le so se flajnsno kaulek kotla
obračali.

bole znajo, eške küjati tō,
dapa tau ne smejno pozabi-
ti, ka se je Feri Hanžek zatok
na Gorenjom Seniki včiu kü-
jati. Drugi so gratali Go-
renjesenčarge, tak vögleda,
ka brz tō leko dobro sküja.
Tretji so gratali küjarge iz
Gornji Petrovec, stere je
strokovno vodo Djauži Ka-
lamar.
Ka so vse ekipe dober golaž
sküjale svedoči, ka so na
konci vsi kotli prazni gra-
tali.
Porabski den se je končo v
pivniškom šatori, gde je za
vse tiste, steri so eške zdr-
žali, igro ansambel Atlanta.

Marijana Sukič

... DO MADŽARSKE

**László Sólyom, novi
predsednik
Republike
Madžarske**

7. junija je dobila Madžarska
novega predsednika, in sicer
prvega predsednika Ustavne-
ga sodišča, László Sólyoma.
Kandidat opozicije (predlagal
ga je Madžarski demokrati
forum, njegovo kandidaturu je
podprla tudi stranka FIDESZ)
je premagal kandidatko večje
vladne stranke v tretjem krogu
volitev v madžarskem parla-
mentu. Katalin Szili, predse-
dnica parlamenta in kandidatka
socialistov, je bila poražena s
tremi glasovi. László Sólyom je
dobil 185 veljavnih glasov, Ka-
talin Szili pa 182. Sedemnajst
poslanec (člani poslanskega
kluba svobodnih demokratov)
ni glasovalo, neveljavna je bila
ena glasovnica.

László Sólyom, rojen leta
1942, je mednarodni pravnik,
med drugim je bil tudi pred-
sednik Ustavnega sodišča, od
leta 1998 je član Beneške ko-
misije pri Svetu Evrope. Leta
1987 je bil ustanovni član Mad-
žarskega demokratskega foru-
ma.

László Sólyom bo novo funk-
cijo nastopil 4. avgusta, od tak-
rat bo opravljal naloge pred-
sednika države Ferenc Mád.

Nacionalna viza za zamejske Madžare

Prejšnji teden je madžarski
parlament enoglasno sprejel
spremembo Zakona o državlj-
anstvu in pravnem statusu tu-
jcev. Po predpisih zakona, ki bo
začel veljati januarja leta 2006,
bodo dobili zamejski Madžari
t. i. nacionalno vizo, ki bo ve-
ljavna pet let in bo omogočila
skoraj neomejeno bivanje na
Madžarskem. Tudi pridobitev
madžarskega državljanstva za
tiste zamejce, ki so se preselili
na Madžarsko, bo poenostav-
ljena. Po zakonski spremembi
naj bi trajala največ 12 me-
secev.

Programi, prireditve

• 18. junija organizirata Slo-
vensko društvo v Budimpešti
in slovenska manjšinska samo-
uprava 18. okrožja Srečanje in
piknik Slovencev v Budim-
pešti. V kulturnem programu
bodo nastopili sakalovski folk-
loristi in ansambel Gorički
lajkoši.

• 18. in 19. junija se organizira
v Sentvidu pri Stični Tabor slo-
venskih pevskih zborov, kate-
rega se bo udeležil MePZ Av-
gust Pavel z Gornjega Senika.

Zahvala!

Slovenska zveza kak organizator 14. Porabskoga dneva se lepau za(h)vali vsakšomi za trójde, steri so na kakšnokoli formo meli kaj do toga dneva. Najprvim pa najbola - brezi toga, ka bi koma žau bilau - vsejm lidam od funkcionarov do prauisti lidi, od Budimpešte do Gorikoga pa Selnice ob Dravi, steri so vzeli trójd pa so prišli na našo pozvanje. Óvárski Slovenci, posaba Baug plati, ka ste skur vsi z nami bili. Navzauči lidge so nam dali na znanje, ka je te den rejsan den Porabskih Slovincov.

Zatau, ka smo za male mlajše zvójn šale leko meli bogati program, se leko za(h)valimo vzgojiteljicam iz Murske Sobote Jadranki Casar pa Zlatici Kološi in ravnateljci vrtca v Murski Soboti Danielu Kataliniči, sto je s tejm lejpm darom z dobre vaule podariu porabske mlajše, vrtce. (H)valo vrede so vse domanje vzgojiteljice (Agica Holec, Ildiko Črenko-Kern pa Erži Nemeš, Rozália Szarka, Krista Nagy pa Marija), stere so z veseljom vzele in sprvodile svoje mlajše na mlašeči program v Slovensko ves. Posaba smo se doužni za(h)valiti Iluski Nagy Bartakoviči, stera je kak vzgojiteljica skaus sprvajala delo vse vrtcov, je bila na pomauč vzgojiteljicam iz Murske Sobote, popodneva pa kak članica Slovenske manjšinske samouprave nam je vse delala na rokau. Bila je cejli den aktivna pomauč ranč taum, gde go je trbelo. Tau je tó rejdko, ka se stoj sam od sebe ponója za pomauč, kak Iluska, Ildiko Pusztai pa „naš“ Karči Holec. Dobro nama je spadnilo z Gyöngyi, priznam.

Pri športnom programi smo naleteli na preveč dobre lidi, steri so nam na prvo rejč privolili, ka smo želeli. Na Gorenjom Seniki je Feri Mizer namesto ene za dve ekipe (csapat) paubro vküper pojbe za futbol, steri se samo radi brsajo, depa redno nindar nej. Tretjo ekipo je vópostavo z najmenše vesi Karči Holec, steri se v vsakšoji situaciji trno dobro gornajde. Svoje Andovčane je vópomogo s padaši iz Čepinca. Tak Feri Mizer kak Karči Holec sta tau brigo tó nasé vzela, ka ste futboliste dala vküper zvoziti. Vsi podje, moški, steri so se brsali, so lepo peldo pokazali zatau, kak se trbej brezi svaje, za šalo špilati futbol. Vekši tau športnoga programa je vküper spravo pa vodo član predstava Slovenske zveze Gabor Dončec, steri je spravo od djagarov lok (ij) pa zračno pójkšo (légpuska) tó. Pri tejsa je cejli den stražo mladi djagar Milan Nemet. Vročina es, vročina ta, Milan je vódrždo na tistom vraučom dnevi pa je redno pazo na tau tó, naj se nikšna nevala ne zgodi.

Za pester, lejpi kulturni program pa za vse skrbí v zvezi z njim, se lepau zahvalimo vsejm nastopajočim, vodjam pa mentorom. Oder nam je dala okinčati predsednica Slovenske samouprave v Slovenskoj vesi Ildiko Pusztai. Pri kújanji se že vsakšomi kújarji od Budimpešte do Selnice ob Dravi v Sloveniji s svojimi pomaučniki zatau leko zahvalimo, ka so se sami od sebe zglsali, brezi nagončavanja. Kak trbej pripraviti, kakšno je tekmovalje v kújanji (fózöverseny), kak se oceni, sto je najbaugši kújar, zatau nam je vse tanače dau pa sam vodo žirijo en najbaugši kújar v Prekmurji Branko Casar iz Murske Sobote. Tak na vse letošnje kújare kak na glavnoga svetovalca Branka računamo drógo leto tó, ka so oni svedočili s svojim flajsnim delom, ka smo trufili s tejm programom pa ga leko pelamo tadale eške baugše.

Hvala Ludviki Hajdinjaki, prejdjnomi muzikantov Atlanta, za ozvočitev pa dobro volo. Na konci se posaba zahvalimo sodelavci radia Murski val, Milani Zrinskomi, steri je s svojim žmanim, hecnim gončom, aktualnimi informacijami, kratkimi intervjuji eške bola živi, veseli slovenski den napravo v Slovenskoj vesi.

Klara Fodor
sekretarka

Mala deca se vse brž navči

Tak mislim, ka za vse nas, ki kakšo čutenje, kakšo lüben mamó do našoga mater-noga jezika, nega dneva, da bi nej mislili na tau, ka bade z našim porabskim jezikom.

seli, če od tej najmlajši čuje slovensko rejč. Vidla sam povejmo, od števanovski mlajšov lepe slovenske plese, čula slovenske pesmi, pa tak čujem, ka na G. Seniki ranč tak majo slovensko fol-

Rozália Szarka pa vse njene sodelavke. Tau je samo začetek bio. Po tistem so ranč tak nemške plese plesali, spejvali nemški. Pa te na konci pa vogrski. Pa tau njim je vse tak vóprišlo, liki bi vsigdar tau delali. Mislila sam si, ka bi bilau, če bi se ta deca v šolaj permanentno etak včila. Vej pa te jeziki tuj živejo, so potrebni. Pa te je tau nej tak. Že v osnovni šaulaj je tak, da se sploj malo dece vči slovenski. Pravi-jo, ka prej šaularge sploj dosti nalog majo, pa če se včijo jezik, te bole kakše zahodne jezike, šteri so svetovni jeziki, vej pa gnesden je v različni službaj tau potrebnó.

Vzrok, ka nas srce ne boli za materni jezik, je, ka gnes vsikši ške najprva »preživetí« pa se dobro preživljati. Vsakšomi moramo zahvaliti, ki se itak trüdi, naj bi mi ostali Slovenci. Da bi tau nej tak bilau, ka bi nas skurok sram bilau te naš jezik gučati. Tau moramo vedeti, ka sami sebe ocenjujemo etak-šoga ipa, če poštujemo ali pa ranč ne maremo vse tisto, ka smo. Dobro če si zamer-kamo, ka se prej krv ne preobrene v voduau.

Na Dolenjom Seniki v vrtci sam etognauk doživela sploj lepe minute. Pa tau želejm nam vsem vse večkrat.

Irena Barber

Dolenjesenički malčki na prireditvi ob koncu šolskega leta (posnetek: I.B.)

Naše organizacije - Državna slovenska samouprava, Zveza Slovincov na Madžarskem, Slovenske manjšinske samouprave, šole - se trüdiyo za tau, naj bi - kakoli ka smo že v 24. vóri, depa obranili jezik. Leko bi zdaj razpravljali o vzrokaj, zakoj naša deca več ne guči po našem, v porabskom slovenskom geziki. Prvi vzrok je, po mojem, ka pritiskavamo samo knjižno slovenščino po šolaj. Ne najdemo, ne vejmo najti tisti »most«, ka bi tau probleme rejšo.

Pa te se človek leko sploj ve-

klorno skupino za majmenše.

30. majuša 2005 sam pozvanje dobila od dolenjeseničkega vrtca, naj prej poglednam njigvi mali svetek ob koncu letošnjoga šaulskega leta. Presenetilo me je, gda so tej mali svojo slovestnost s slovenskim programom začnili. Plesali so slovenske plese pa vcuj so lepo spejvali. Moram povedati, ka tau vali Ildiko Dončec, stera z gorenjeseničke šole odi deco slovenski včít. Pri tom ji pomaga voditeljica vrtca,

Nigdar nej prekesno

Iz prejšnjoga našoga časopisa je nikak vóosto en kejp na zadnoj strani. Pisali smo o razstavi Lada Klara z naslo-

vom Moja potovanja. Avtor, steri ma vópostavljeno trno lepe fotografije iz tisti ro-sagov, gde je odo, je doma iz

Murske Sobote. Že kak mladi pojep je začno fotografirati, gda je od strica daubo fotoaparát. Nej taknjau fotografiranje te tó nej, gda je delo v Siriji pa gda se je vrno v Slovenijo. Trno rad odi v plamine, bijo je v dosti rosagaj, od Mehike do Peruja, od Bolivije do Nepala. Najlepe svoje fotografije je prineso k nam. Opravičujemo se ma, ka je kejp z otvoritve dolaosto, dapa vúpamo, ka je eške zdaj tó nej prepozno. Na kejp na sredini avtor razstave Lado Klar.

Feri Lainšček P A R

Probo mo vam povedati, zakoj sta mi tistoga davnoga leta v oči spadnola pa zakoj sam jiva na skrivoma pogleduivo vse do gnes. Čistak mogouče je, ka se nejsta fejšt loučila od drugih zaljubljeni, šteri se objeti sprevajajo po varaši, pa ka tūdi njina usouda nej je nikaj ekstra. Samo, že gda sam prvo pout opazo, kak se stiskavata eden k drugomi, se mi je tak vidlo, ka njuno držanje kaže tisto neka več, ka je nej dano glij vsakšomi pari.

Deklina, štera je najbrž kumaj šolē končala, si je gvūšno tou leto dala kraj vrezati konjski rej, stoupila je v cipele z visko petouv pa si gor djala takšo kiklo, štera je z njē napravila mlado žensko. Pojep, šteri je bijo tak na pogled par lejt starejši od njē, si je pūsto rasti rejkdē badijūsi, pa si oblejko bejlo srajco, v šteroj je vōvido kak mladi moški. Vküper sta bila tak par, šteri je na daleč dau znati, ka sta se odloučila eden za drugoga, pa ka jiva vse drugo okoli spoj ne briga.

Njegva rouka je tak cejlo leto objemala njena vouska pleča, ona pa ga je držala kouli pojasa. Vküper sta ojdla malo bolj naglo kak drugi pari, zatou je tou včas vōgledalo, kak ka mata silo. V resnici je bilou najbrž tak, ka sta nej dugo toga prišla v varaš z vesnice pa sta s sebov prinesla navado, s šterov se mladi tam radi vōpokažejo. No, kak koli že vzememo, gvūšno sta bila na smrt zagledaniva eden v drugoga pa sta si gor djala, ka do smrti tūdi vküper ostaneta.

Minolo je neka lejt, ka sam jo spozno kak mlado mater, štera je začnila z detetom oditi v park. Nejsam bijo več gvūšen, ka je rejsan tak srečna kak prlej. Pri tōum bi tūdi ostalo, če se ne bi te, gda je dobila ešče drugo dejte, preselila v blok glij v naši vilici. Pa sam jiva bolj pogostoma videvo. Ešče sta bila par, šteri mi je spadno v oči. Čista mogouče, ka se nejsta glij loučila od drugi mladi parov, šteri se v zakoni ne znajdejo glij dobro, pa tūdi bolj slabo živejo. No, vpamet sam vzeu, ka se je mlada ženska v tōum časi fejšt dol posišila, na obrazi pa so se ji napravile gubice.

Mislo sam, ka tak slabo vōvidi, zato ka dela v fabriki. Delala je pri tekočom traki, en keden zazrankoma, drugi keden popoudnevi, tretjoga pa je mejla noučno. Njeni mouž, za šteroga ne vej, gde je delo, je med tejm časom grato tak debeli, kak bi si njene zgūblene kile k sebi vzeu. Pa tūdi ovačik se je v tōum časi spremejno v enoga takšoga deda, v šterom se je nikaj nej dalo spoznati tistoga lejppoga pojba od prlej. Gvūšno je bijo eden takši, ka po vrsti menjavajo službe, te pa gnauk samo ostanajo na čakani, pa čakajo, čakajo, čakajo...

Vküper sam jiva zdaj vido samo ešče, da ga je z decov iskala po krčmaj, pa ga probala domou spraviti. Te sta bila fejšt glasniva, pa sam leko čūjo, ka si mislita eden o ovon. On je bijo gvūšen, ka me je vničila žitek. Ona je bila gvūšna, ka de jo v rani grob spravo. Maliva, šteriva sta bila dokaz nekdanje velke lūbezni, sta bila tiu ali pa sta djoukala. Gvūšno sta nika nej razmejla, ka se dogaja z očom pa materjo, pa ka jiva ešče čaka. Tak kak toga, kama je tista velka lūbezen odišla, ešče gnešnji den ne morem razmiti ges tō nej.

Pismo iz Sobote

Falat zemle

Edni tisti zagrajeni falat zemle, na sterom raste šalata, prpeu, paradajs pa vse takšo, zovejo za gradec, gračane, grede, ali pa vcejlak po slovenski za vrt. Kakoli ga zovemo, od toga zvanja na njem nika ne zraste, če ga človek nema vred vzetoga pa če nika ne poseja ali posadi. Tak je vseposedi pa pri nas ranč tak. Dapa velka nevolā vōvdari, gda se zača gledati, ka komi tam prejk grajke raste. Ja, tou leko velka nevolā grata. Vse vküper leko vidi vcejlak nedužno, kak kakši padaški guč. Tisti padaški guč pa se leko vōmini v nejpadaški guč, če nej celou kakšo bitje. Ja, vōrvliti me, vej sam pa tou vido pa čūo na svoje oči pa na svoje vūje. Pa sam nej biu sam, liki ešče dva ali trge sousedge, poštaš pa naš pes Fifi. Bilou pa je tou etak.

Trge rami eden do drugoga, na ednom kraji poštija, na drugom kraji trge falati zemle, na zemli pa raste vsefele. V vsikšom rami živē držina, zaprav živeta dve držini, mlada držina pa stara držina. V tistom srejdnom rami živē moja tašča Regina, trno čedna ženska. Njeni falat zemle je v njeni očaj najlepši pa na njem vse najboubkše raste. Dapa v drugi dvei ramaj živeta dvei takšnivi ženski, kak je moja tašča Regina, trno čedna ženska. V njūvi očaj je njivi falat zemle najboubkši pa na njem vse najlepše pa najboubkše zraste vō iz tistoga falata zemle. Na, zdaj vej, si že broдите, ka leko grata iz toga.

Začalo se je v tisti dnevaj, gda se v grede sadi prpeu, šteri je do tistoga časa ešče biu v tejglina. Prva ga je začala na falat zemle saditi sousedica Rozina, trno moudra ženska. Vej pa vejte, najboubka padaškinja od moje

tašče Regine, trno čedne ženske. Dapa padaštvo med edno trno čedno pa drugo trno moudro leko brž na nikoj pride, če zmejs stoupi prpeu pa ešče paradajs.

- Ne vej, kak de s tejm, lūba moja sousedica Rozina, - je gledala prejk grajke Regina. - Leko ešče kakši mráz pride, pa vse vrag vzeme. Ge mo ešče malo čakala.

- Ge pa nej več, - je prajla Rozina. - Eno leto sam zamidila, ka sam te poslūšala. Tou leto mo prva od vsej mejla pouv, - je sadila tadale.

Vse tou je na vūje vlejkla tretja od žensek. Pa je ške una kcu djala svojo rejč, kak je čūla, ka de ešče trno velki mráz pa ka trbej čakati s tejm delom. Na, po tistom so se vsefele tadale zgučavale. Vej pa vejte, od politike, od malo pejnež, pa od cejlōga varaša. Ja, klajfale so. Na, za eno pet dni po tej gučaj je prišo velki dež, sunce se je skrilo za kuste oblake. V trej dnevaj so od Rozine prpeu, paradajs pa ešče kaj ležali na zemlej. Najprva je trno žalostno gledala, po tistom je gratala čemerna kak stou vragou, že brž za tistim pa je začala raščati.

- Tou je vse samo zavolo tvojga guča, ka boš vedla, - se je cejla trousila pa kričala ta prejk na naš dvor, gde je Regina ranč nika prekopalā zemlou. - Tou je od tvojga guča pa od guča ove druge čaralice, ka boš vejdlā, ka ta obedvej vedle! Tou bajo ste vūvi na mojo zemlou pripelale! Naj vama grun v vajino zemlou vdari! - je tak raščala, ka se

je naš pes Fifi pocūko od straja.

Zaman sta obej tumačile, ka sta nej škele nika lagvoga, dapa sousedica Rozina, trno moudra ženska, je nej dala valati. Drla se je ške bole na glas, ka so si drugi sousei brodili, kak jo stoj vō iz kouže dejvle. Tou je trpelo edno pou vōre, dokeč jo je nej njeni sin zavlejo nut v ram. Po tistom mi je moja tašča Regina, trno čedna ženska, zapovedla, najposadi prpeu pa paradajs. Tak sam napravo tō. Dapa naredo sam ešče neka. Odišo sam v bauto pa kūpo eno kilo prpla pa paradajs. Vnoči sam vse tou gore zvezo na bilde. Tou bi vi mogli videti!

Tou bi bila sobota, kak vsikša druga sobota. Ali je nej bila, ka je sousedica Rozina, trno moudra ženska, skur vküper spadnila, gda je vīdla, ka na naši gredaj raste. Zdaj je nej nika raščala, ka je ranč nej gučati mogla, tak njoj je gemalo sapo. Na, tavō je prišla ešče moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa ova druga sousedica. Zdaj je začala raščati Regina, ka si je brodila, ka njoj je tou gori obejsila Rozina. Tista tretja sousedica pa si je brodila, kak njoj ške Regina povedati, ka je njeni falat zemle najboubkši pa najbolje vred vzeti. Rejsan, tou bi vi mogli videti! Tou bi rejsan mogli videti! Na, vej pa pridite kaj k nam, pa te po tistom leko vidli. Tou se vej ne zgotouvi do božiča.

Miki

www.porabje.com

Žaga füčka, ftiči pa popejvajo

Djaužina Šomeneka iz Dolejnc je vsakš tak pozna v Porabji, kak muzikanta ali kak gasilca. Nega taše vesi, gde bi nejigro ali kak gasilec nej bijo na prireditvi. Istino, v zadnji pet-šest lejtaj sam ranč nej čujo za njega. Te mi je na pamet prišlo, ka je z njim, gda sam njegvi kejv v niši novinaj zagledno. Če mo v Dolejncaj odo drgauč, te ga poglednem, ka je z njim – sam si zmišlavo pa sam novine na stauli njau, nej ka bi mi vō iz glave odošo, ka te mo pa pet lejt mogo čakati, dočas mi napamet pride. Kak sam se proto njegve hiše pelo, sam vido, ka se je dosti vse dogajalo v tej peti lejtaj. Nauva hiša se zida v dvauri, ozark je nika vcujozido, kaulivrat je pa vsepovsedik lejs.

• *Zakoj je telko lesa tū? pitam Djaužina, gda vōstaupim iz autona.*

»Tau vse na žaganje čaka,« ka že kauli vrat pa se smeje.

• *Ka šdelo ti se telši lesaum?*

»Tau je nej moj lejs, tauga bom dja žago.«

• *S čim? pitam tak čudno.*

»Vejpa mam edno tračno žago, pa s tistov.«

• *Kak ti je pa tau na pamet prišlo?*

»Jaz sam gnauk svejta na Gozdni biu zaposleni pa sam na žagi delo, malo v Lendavi pa malo v Mačkovci. In tau mi je nikak v krvi ostalo, ukvarjati se z lesaum. Zdaj tašo službo mam, ka mam dosti časa, gazdija sama je premala, ka bi bilau zadosti, sam smo si te tau vōzmislili. Gleda, ka smo se nej naaupek odločili, pa se da kelko telko zaslužiti.«

• *Tau je hitro prišlo ali več lejt si zmišlavo?*

»Ka pa vejim! Dja sam že gnauk od toga zmišlavo, ka bi žago postavili pa te sam tau pozabo. Lani pa je bila edna prilika, gda smo kaulak po Sloveniji odli, sam najšo tam žago pa smo se te tak odlaučili, ka go kúpimo.«

• *Gde ste kúpili tau tračno žago?*

»Ta žaga je bila v Črnomli. Čisto na drugi strani Sloveniji pri hrvaški meji.«

• *Nej je bilau tak leko go sé pripelati v Dolejnce, nej?*

»Sama žaga je tri tone pa sedemstau kil žmetna. Stroj za brušenje, tračnice pa klejšče vsevkup z žagov so kauli pet ton. Eden velki tovornjak je pripelo vse domau.«

• *Kelko vřednosti ma zdaj ta žaga, etak vkup postavljena, dolazbetonirana pa z zidinov vřed?*

»Tau vse vkup je kauli štiri pa pau milijonov. S tauga je žaga dva pa pau bila.«

• *Zaka?*

»Zato ka bi me te poštrafali. Nej davnik smo štartali pa smo že dobili inšpekcijo. Tau mora biti registrirano, ovak se tau ne more delati. Zvün tauga pa še vsakši mešec petnajset tisoč tolarov davka plačati, če žagamo ali nej, pa te se tau na konci leta obračuna. Tak ka vsakši kmet, sto tū pri meni žaga, dobi originalni račun.«

• *Kelko trbej tū pri tebi za eden kubik plačati, za kelko*

Djauži Šomenek pa njegva žaga

• *Kak misliš, splače se ta žaga tebi?*

»Vsaki pavar ma gauštjo, deške pa fausline vsigdar nūcajo. V Mačkovci je bila edna žaga, dapa tiste že dugo nega. V Lucovci je še edna žaga, dapa tista sama je premalo za te velki okoliš. Tak ka mislim, ka de ta žaga mejla delo.«

• *Če žaganco gledam, te se tak vidi, ka maš zavole dela.*

»Delo je zdaj zadosti, če sam nej v službi, te sam stalno tū na žagi, tak ka skoraj nejmam časa v goricaj travo pokositi.«

• *Do tejsa mau si v službo odo pa zato si se malo s kmetijstvom tū ukvarjo. Zdaj si te kmetijstvo cejlak pūstvo?*

»Nej sam pūsto, istino ka dosti njiv ne delamo, dapa tau je tūdi kak dopolnilna kmetijstva dejavnost. Tak so me registrirali.«

• *Brezi registriranja bi nej leko žago?*

»Leko bi žago, samo če bi prišla inšpekcija, te bi leko globoko notra v žepko segno.«

tolarov rejšes kubik lesa?

»Če ma sam svoje delavce, steri pomagajo, te za kubik štiri tisoč tolarov računamo. Za trdi lejs pa štiri tisoč tristo tolarov.«

• *Zaka je razlika?*

»Zato ka trdi lejs malo bola žmetno rejša, zato je tau drago.«

• *Gda iz vesi lejs pripelajo se na žago, ka jim trbej največkrat vōzožagati?*

»Deské za doma, fausline. Zdaj smo dosti žagali takše bankine, ka greznice delajo, te še rušte pa kaj takšne.«

• *Ka delaš s tau žagancov, ka ti tū vsakši den vkuppride?*

»Žaganco eden küpi pa tavoz, zato ka piščance ma. Zdaj go zato nej odpelo, ka je dež bijo pa je mokra bila, dapa te keđen de začno voziti.«

• *Človek tū pri žagi zato reden zajtrk mora meti, zato ka ovak bi nej ludo cejli den boré zdigati?*

»Tū več, gda se pripelajo, nej trbej zdigati. Bola je problem doma kak naklade. Tū pri meni več zidanja lesa nega. S kaul dola na te lega skobacam, od tec se pa kobaca tadala na žago. Gda pa dola trbej brati z žage, tisto so pa že mali falati. No, dapa cejli den ranč dojda.«

• *Gda si nej v službi, te si vsigdar tū ozark pri žagi. Ne vnaūza se tau tebi?*

»Nej, sploj nej. Tau se meni vidi, zato ka z lasaum sam rad delo vsigdar.«

• *Če se meje cejlak odprejo, te nam Andovčanom tū gorazrejšes lejs, če ga es pripelamo?*

»Zaka bi nej zrezu, vejpa tau je tū paulek. Če nejmate taše žage tam v krajini, te samo pripelajte. Vejpa cejlak od meje asfalt maš, tak ka nega niše nevole. Vidiš,« kaže Djauži gora na strejo, »puno gnejzd je. Vsakše fele ftiči se najdejo tū, zdaj majo ranč mlade. Tak so se navadili, ka žaga füčka pa ftiči tū popejvajo.«

• *Kak tau, ka se ne bojijo?*

»Verjetno zatau, ka žaganca jim diši pa so tau zamenjali, kak če bi v gauštji bili, po mjem.«

• *Ali pa ftiči dejo za svojim lesaum, ka so ga vōpodrli pa so ga pripelali na žago.*

»Pa mogaūče je tak,« se smeje Djauži.

• *Kak velke kole ma ta tračna žaga?*

»Mejter tresti so velke kole. Tau je žaga Lindner, tau je eden tip med tračnimi žagami. Redli so go v Avstriji. Tak pravijo, čim večše so kolé, telko baukše je za žago, ka ji nej trbej tak naglo kauli bejžati.«

• *Kak dugi trak se goradeja?*

»Sedem tisoč šeststau milimetrov dugi, ma stau šestdeset štiri zobov. Te trak se v vsaki sekundi gnauk obrne. Tau pomeni, ka v vsaki sekundi stau šestdeset štiri zobov leti skaus lesa, tau je velka hitrost. Žago na vsakši dve vōri dolamenjavamo, če je glij ostr. Zato ka se segreja pa se te naleki paūci. Gda se razhla-

di, te go znauva dejamo nazaj. Kak pravijo, mora se žaga malo počnauti.«

• *Kak vejš, če več žaga nej ostru?*

»Te že ona fejšt cvili, bola fejšt se čuje pa teškej pela ali nede ravno. Če malo prakse maš, te že tau čuješ.«

• *Steri lejs je najbole težko žagati?*

»Najbola težko je žagati akacija pa topolo.«

• *Kak tau, ka je topolo težko, vejpa tau je meki lejs.*

»Zato ka je vodno drejvo. Topola naglo reste, dosta vodé gorapotegne pa s tau vodauv vřed drauven pejssek pride gor v steblo. Tak ka topola na deset mejtrov visiko ma pejssek v sebi. Tisti, steri pa žagajo z motorno žagov, pravijo večkrat, ka tauipi grato lanc pa se ranč nej v zemlau potisno. Tau je pa zatau, ka je v stebli pejssek. Najbola naleki se pa žaga smreka pa kostanj.«

• *Kelko elektrike nūca ta žaga na vōro?*

»Če edno vōro de, te skur tisoč tolarov vřednosti ponūca. Vse vkup štiri električne motore ma. Eden žago žene, drugi naprej pa znak vleče cejli mašin, tretji žené, ka lejs stisne, štirti pa postavlja gora-dola žago.«

• *Z rokauv te rančtrno nika nej trbej šraifati?*

»Nej, tū je samo edno vāžno. Najbaude elektrika pa lejs, ka leko žaga. Zdaj še dje puno dela. Tau smo mi lani v žetvi komaj začeli pa od tistoga mau smo vsigdar prajli, ka puže napravimo, naj žaganco nej trbej z rokauv vkrajlučati. Pa nemamo časa tau naprajti, zatoka te dva kedna moramo stati. Telko časa pa nega. Mogaūče če de žetva pa menje leisa pripelajo,« se škraba po glavej Djauži, »te leko napravimo, ovak nej.«

Kak se vō iz dvaura pelam pa gledam hišo, ka go zida, mi na pamet pride, ka sam pozabo pitati. V službo odi, hišo zida, žaga pa eške pri tejm ma čas, ka odi igrat na prireditve. Te recept bi meni tū leko dolaspiso pa te bi nej edno vsigdar silo.

K. Holec

Mlašeči guči pri Malom potoki

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eske gnesden je tak. Te Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čule čuda mlašečoga pogučavanja in tou eske itak poslušajo.

Trno moudre reči

Mlajši iz Male vesi so se vedli dostakrat ravnati kak njivi stariške ali pa kakši drugi starejši. Nej ranč vseposedi, dapa takšoga je nej bilou malo. Tak so se vedli pri Malom potoki zgučavati od politike. Vō so se zrvnali v gvant kak vōzraščeni lidge, če je prilika bila za tou. Vedli so kesnou priti domou, kak so tou vedli njivi dejdeki ali pa njivi ateki. Dekline so vedle klajfati eske bole kak najvekše klajfarce v vesi. Zmejs pa je steri lažo, kak tou vejo delati vekši, če kaj neškejo pripoznati. Geste pa takšo tō, ka škejo moderni biti pa po tistom vsefele nouvo gore vzemajo. Z ednim takšnim ravnanjem je prišo eden den med svoje padaše Feri. Pozdravo ji je vcejlak ovak, kak je še goumo.

- Helou, maj frends! - se njim je poklono, uni pa so ga z debelim gledali.

Rejsan, gledali so ga, kak če bi z vejke spadno. Un pa je niji gleda, kak kakši profesor tiste mlajše, ka nika ne poumnijo. Zato se njim je eske gnouk poklono.

- Helou, maj frends! - je še bole potegneno vsikšoj reč poseba, ka se je tak čulo, kak če bi vōprišo iz kakšoga meriškega filma.

- Je tēbi kaj na glavou spadnilo, - se je prva zglasila mala Rožika. - Vej pa tak gučiš, ka me je straj, ka ti spoudnja čeljust vkraj spadne, - se je zača

la smedjati in za njou so se smedjali eske drugi.

- Vi se samo razmetavlite s smejom! Zato pa ostanete tak zaostanjeni, ka nika nouvo gore ne vzemete, se nika nouvo ga ne navčite, - ji je včūi, pa skončō z novo čudno rečjou. - **Andestend?**

- Ka si pravo, - se je več nej smedjau mali Toni.

- Tou je **manki biznis**, ka bi vas kaj včūi pa kaj navčō, - je grato moudrer kak tri klajfarce vkūper. - Vi ne **andestend**, ka je reč iz Merke najbole naprej valaun. Dapa vi ste zaostanjeni pa si nemo mantrau **maj hed s takšnimi** zaostanjenimi, kak ste vi, - je že skur škeu oditi. Feri bi rejsan že skur odišo domou, če bi se nej zgloso Djoužek. Tej Djoužek je čudne nature. Dugo časa nika ne guči, samo vleče na vūje. Gda pa strli, po tistom je tou za asek.

- Čōj, - je stoupo na prste. - Tou ti **vejnpripovejdo** troj stric iz Merke?

- **Of kors**, un vej, kak je tam in un več po domanje skur nika ne vej gučati. Tou pa zato, ka si je z domanjim gučom nej mogo nika pomočiti tam v Merki. Dapa z njihovim gučom je daleč prišo, - se je Feri vcejlak nafudno kak kakša pura.

- Vej pa ja, - je ške nej zgoutou mali Toni. - Zato pa je eto v krčmej proso nekšō pijačo v toj meriškoj rečji pa njemi je krčmar namesto pive prineso na sto berovo pleva. Trno

moudra je ta reč, - si je začo mali Toni na glas fučkati.

- Normalno, ka je nej vedo! Če je pa tak **stjupid**, ka ne poumni ene rečji iz Merke, - se je znouva skur doj svado Feri.

- Na, te pa mi povej, Feri, kak se po meriški pa po domanje povej tistoj fliči, ka mlajše prinese, - je Toni fučko eske bole na glas.

- Tou je **gé štrk**, kak pa se povej v Merki, mo pa pito strica Frenka, - je že znouva skur leto domou, dapa mali Toni ga je za eden ali dva ipa dole stavo.

- Feri, Feri, vej pa vsikši vej, kak mlajše naredita moški pa ženska. Pa je tou **gé tak eti pri nas domou**, pa je tak v Merki tō, - njemi je povedo čistak pred nousom.

Na zdaj je Feri rejsan do kraja čemerasti odišo domou. Drugi so se tadale špilali pri potoki.

- Mlajši, demo se naganjat po lesej, - se je za čas spoumnila Verica.

- Ja, tou bi bilou **ful kul**, - je pravo Francek, dapa je brž enjo. - Škeu sam prajti, ja, tou bi bilou trno dobro. Pojmo!

Tak so se špilali v domačom lesej, Merko pa zagno-uk njali, naj ostane tam, gde je.

Miki Roš

Tekmovanje v slovenskem jeziku

Vsako leto imajo osnovnošolci sedmih in osmih razredov priložnost, da se udeležijo tekmovanja v slovenščini in spoznavanju slovenstva. Letos sem tudi jaz preizkusil svoje znanje iz slovenščine. Za to tekmovanje sem zvedel od učiteljice slovenskega jezika. Tekmovanje je imelo dva dela: pisnega in ustnega. Na pisnem nisem imel dovolj časa, da bi se pripravil. Ne glede na to, sem ga dobro opravil, dosegel sem 86 točk od 100. Dobili smo tri vrste vaj. Najprej smo morali rešiti slovnične vaje, potem prebrati pravljico in odgovoriti na vprašanja in napisati spis.

Ustni del tekmovanja je bil 20. maja v Slovenskem domu. Imel sem več kot mesec dni, da se pripravim na ustna vprašanja. Na urah slovenščine smo obdelali posamezne teme, ki smo se jih morali doma naučiti na pamet. Tekmovanje se je začelo ob osmih zjutraj. Prejšnji dan sem se učil, bil sem zelo živčen, saj je bilo to prvo tekmovanje v slovenščini v mojem življenju. Na jezikovnem delu nas je bilo pet, jaz in še štiri dekleta. V komisiji so bile Marijana Sukič, Agota Kallay in Erika Glanz. Najprej smo morali potegniti številko. Imel sem »veliko srečo«. Potegnil sem številko ena. Začeli smo z vprašanjem iz vsakdanjega življenja. Dobil sem 10 minut časa za pripravo. Pripovedoval sem o svoji družini. Lahko bi povedal več, samo sem bil zelo vznemirjen in sem pozabil. Potem smo potegnili listek iz dialogov. Sestavil sem dialog na dano temo. Moral sem ga odigrati z Marijano Sukič. Mislim, da se mi je dialog bolj posrečil. Potem sem počakal ostale udeležence. Nato je bilo tekmovanje iz spoznavanja slovenstva. Na koncu je komisija razglasila rezultate in podelila priznanja ter darila. Za darilo sem dobil pero in dicman. Skupaj z eno deklico sem zasedel prvo mesto, bil sem strašno vesel. Potem smo imeli skupno kosilo v restavraciji Lipa.

Ladislav Pinter, 7-a r.,
Gimnazija Monošter

Šolski izlet v Pécs

Z razredom smo 26. maja za tri dni šli na izlet v Pécs. V četrtek zjutraj ob šestih smo se odpeljali z avtobusom proti Zalaegerszegu. Na avtobusu smo se zelo dobro počutili. Veliko smo se smejali, peli in se pogovarjali. Imeli smo postanke v Szigetváru, tam smo si ogledali grad, nato v Orfűju, kjer smo imeli rezervirano prenočišče. Zvečer smo na prostem pekli klobase in slanino, igrali nogomet in namizni tenis. Bilo je lepo.

Naslednji dan smo šli v Pécs. Pécs je zelo lepo mesto. Popoldne smo si ogledali stolnico, džamijo (muslimansko molitnico) in muzej madžarskega slikarja Csontváryja. Popoldne smo imeli okusno kosilo v neki restavraciji. Na

to smo imeli prosto. Nekateri so šli nakupovat, nekateri pa ostali v dijaškem domu. Zvečer smo želeli iti v disko, toda na žalost, ga nismo našli. Tretji dan smo šli v Siklós, kjer smo si ogledali zelo lep stari grad. Nato pa v Villány. Tam smo poskusili vina. Ko smo se vračali domov, smo se ustavili na Balatonu. Kopali smo se zvečer, zato je bilo še bolj prijetno. Domov smo prišli ob dvajstih petih ponoči. Izlet je bil čudovit.

Hajnalka Dončec,
Renata Nagy, 9-b r.,
Gimnazija Monošter

Tejlovo

Gda človek že nisterna lejta dožive, se sploj dostakrat z njim zgodi, ka se spominja na tiste cajte, ka so minauli, štere je človek kak eške nej

Če se dobro spominjam, tejlovo smo po risalaj na deseti den, v čertek držali. Tau je prej oltarskoga svetstva svetek. Etakšoga

Tau je znamenūvalo, ka je Jezuš med nami s svojim včenjom, z evanġeliumom. Če se ge lagvo spominjam, odpustite mi. Zame je lepo

kakše kejpe naprajla, ka je tau že dugo nej bilau v vesi. Pa te sam počakala procesijo, pa sam nazaj spadnila v svoja mlašeča lejta.

Dekličine v košaricaj maġo raužine listke.

vōzraščeni doživo. Moji vrstniki so nej bogati bili, v srmastvi smo gor rasli, depa tau smo mi nej tak tragično vzeli, liki bi se tau gnes z nami godilo. Bili smo v nikšom božjom miri, vedli smo poštenje dati starišom, stari starišom, našim školnikom, sausadom. Depa deca smo bili, tūj pa tam lagvi tū.

Edna stvar nas je pa vsigdar nazaj držala. Tau je bila vōra. Vōrvali smo Boga, redno smo ojdli k meši, velki svetki so bili za nas, povejmo prvo prečiščavanje, fōrma, pa vse, ka se je poleg vōre godilo. Takšen svetek je biu tejlovo.

ipa so lūdje poleg cirkve male »ūte« redli z brezovi vejġ pa znautra so mali oltar gor postavili, gor okinčanoga z lejpmi raužami. Štiri »ūte« morajo biti, tau znamenūje štiri strani neba. Pa te po svetoy meši smo meli procesijo. Najnaprej smo šle male deklīčine z malimi košari. V košaraj smo vsefale raužine listje meli pa smo tisto sejali po pauti, gde procesija ūšla. Za nami so bili lūdje, ki so nevzauči bili pri meši. Moški so nesli baldahin, pod šterim so dūhovnik nesli oltarsko svetstvo, pa so se pri vsakšoj »ūti« stavili, boga molili, pevci pa popejvali.

V ūtaj je napravljeni oltar.

bilau, nepozableno. Nej sam cilj mejla, ka bi vas »včila«, ge sam za tau nej kompetentna. Zakoj sam te misli zapisala? Tau je posebna zgodba. Vsakši zna, da sam v tistom cajti v službi bila na občini, gda so kaj etakšoga nej dopustili. Mi smo odgovorni bili za tau, procesije pa kaj takšoga smo nej smeli dopustiti. Cajti deġo naprej pa se vse kaj preobrače. Istina, ka je tejlovo pri nas eške gnes nej svetek, depa v nedelo ga držijo. Pa te mi je moja sneja etognauk etak prajla: »Mama, v nedelo de tejlovo. Leko bi

Na Dolenjom Seniki – kak mislim v vsakšoj porabskoj vesi – so deca rauže sejali, moški so nesli baldahin, gopaud pa pod njem oltarsko svetstvo. Pri vsakšoj ūti so stanili, so molili pa popejvali. Pa te sam si oči zaprla, pa se je pred menov doġ zošpilalo tisto, kak je te bilau, gda sam ge rauže sejala. Ka me je pa najbolje veselilo, vidla sam mladino, male, vekše, ki so vse tau oživljali. Vūpam, njim se več nigdar nede trbelo komi moliti za toga volo, da bi svojo vōro zdržali. Brez vōre je človek prazen.

Irena Barber

NIKA ZA SMEJ...

Tau ja

Janči pa njegva žena Eržika lepau živeta. Etognauk sta v Lipo šla pa sta si fajġ večerġo naraučila. Dala sta sto gor okinčati, eške svečje so tū gorele. Eržika je med večerġov etak pitala Jančina: »Ti, Janči, ka si pa včara delo v klubi, ka si tak kesnau domau prišo?«

Janči ranč tak na fanjsko kak Eržika, je etak odgovoriu: »Edna čedna žena nigdar nede pitala moža, ka je delo tūj pa tam.«

Zdaj je pa Eržika tak na fajġnsko pravla: »Depa eden čeden človek svojoj ženi vse ovadi.«

Janči je pa zamajutno z rokauv pa je etak pravo: »Čeden človek ranč nejma žene.«

V novinaj so pisali

Policija tū ma svoje novine. Etognauk je v tej novinaj etak pisalo: »Iz Afrike so glasil, ka so doġ priġeli ednoga črnoga mladoga človeka, zatok ka so oroġje (fegyver) našli pri njem. Eden nauzič je emo v pleče nut smeknje-no.«

I.B.

Stari keġpi pripovejdajo

Tak vōġleda, ka s teġm, ka smo v naše novine dali stari

keġp o regrutaj na Goreġnjom Seniki, smo ništarnim

drugim lidam tō volau dali, ka so malo razkapali med

starimi keġpi. Tak je prejšnji keden Joġe Nemeš iz Dolejġec (roġeni v Števanovci) prineso k nam keġp regrutov iz leta 1943. Mladi podġe so iz Števanovec pa Andovec, narodili so se 1923. leta.

Stojijo (s prave strani) Joġe Nemeš (po domanje Totovski Djauži), Štefan Mešič (p.d. Ridjavi Pišta), Ferenc Holec (p.d. Čubin Franci), Kalman Kosar (p.d. Lugaški Kalman); sedijo Joġef Karba (p.d. Brejznjatġin Djauži), župan Janoš Sočić (p.d. Pujarin), harmonikar z Verice, kočijaġ Kalman Orban (p.d. Kondorin), Balaz Časar (p.d. Šebarstji).

Porabġe

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ūl. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabġe@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST d.d.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Ūrada RS
za Slovence v zamejstvu
in po svetu ter
Javnega sklada
za narodne
in etnične manjšine
na Madžarskem.

